

Ijtimoiy pedagogikada meyordan og'ishgan bolalarni diagnostikasi va profilaktikasi

Shaxnozabonu Karimova
Ilmiy raxbar: S.Xaydarov
TMC instituti

Annotatsiya: Ushbu mavzu, ijtimoiy pedagogikaning muhim bir qismi sifatida, bolalarning ijtimoiy, ruhiy va ta'limiy muhitlarga moslashuv qobiliyatlarini oshirishga qaratilgan. Asosiy e'tibor, meyordan og'ishgan bolalarni erta aniqlash, ularning muammolarini chuqur tushunish va ular uchun mos yechimlar topishga qaratilgan

Kalit so'zlar: ijtimoiy pedagogika, og'ishgan bolalar, diagnostika, profilaktika, ijtimoiy moslashuv, psixologik yordam, shaxsiy rivojlanish

Diagnosis and prevention of deviant children in social pedagogy

Shakhnozabonu Karimova
Scientific supervisor: S.Khaidarov
TMC Institute

Abstract: This topic, as an important part of social pedagogy, is aimed at improving children's ability to adapt to social, mental and educational environments. The main focus is on early detection of deviant children, a deep understanding of their problems and finding suitable solutions for them.

Keywords: social pedagogy, deviant children, diagnosis, prevention, social adjustment, psychological support, personal development

Ijtimoiy pedagogika sohasida meyordan og'ishgan bolalarni diagnostikasi va profilaktikasi, jamiyatning eng zaif va ehtiyojmand a'zolaridan biri bo'lgan bolalarga yordam berishning asosiy usullaridan biridir.

Zamonaviy jamiyatda bolalar turli xil muhitlarda o'sib ulg'raydi, bu esa ularning rivojlanishi va moslashuvi uchun turli xil qiyinchiliklar va imkoniyatlarni yaratadi. Ba'zi bolalar iqtisodiy, ijtimoiy yoki oilaviy muammolar tufayli meyorlardan og'ishishi mumkin. Ijtimoiy pedagogika, bolalarning ijtimoiy muhitga moslashuvi va ularning ijtimoiy salohiyatini rivojlantirish bilan shug'ullanadi. Meyordan og'ishgan bolalarga yordam berish, ularning ijtimoiy integratsiyasini ta'minlash va jamiyatning

to'liq huquqli a'zolari sifatida rivojlanishlariga ko'maklashish maqsadida amalga oshiriladi. Bu jarayon nafaqat bolalar uchun, balki ularning oilalari va kengroq jamiyat uchun ham foydali hisoblanadi, chunki bu orqali jamiyatning ijtimoiy barqarorligi va farovonligi oshadi. Meyordan og'ishgan bolalarni diagnostikasi va profilaktikasi, ularning ehtiyojlarini aniqlash va ular uchun eng mos keladigan yordam va resurslarni ta'minlash orqali amalga oshiriladi.

Bu boradagi ishlar, bolalarning ehtiyojlariga javob beradigan, ularni qo'llab-quvvatlaydigan va ularning ijtimoiy integratsiyasini osonlashtiradigan samarali yondashuvlarni ishlab chiqishni talab qiladi. Ijtimoiy pedagogikada meyordan og'ishgan bolalarni diagnostikasi va profilaktikasi mavzusiga bag'ishlangan ushbu esse, bu sohadagi muhim masalalardan birini ko'rib chiqadi. Meyordan og'ishgan bolalar, jamiyatning eng nozik va ehtiyojmand qatlamlaridan birini tashkil etadi. Ushbu bolalar, turli sabablarga ko'ra, o'zlarining tengdoshlaridan farqli o'laroq, ijtimoiy moslashuvda qiyinchiliklarga duch kelishadi. Bu muammo o'z navbatida, ularning kelajakdagi hayot sifatiga ta'sir qilishi mumkin. Shu sababli, ijtimoiy pedagogik sohada ularning diagnostikasi va profilaktikasi juda muhimdir. Meyordan og'ishgan bolalarni aniqlashda diagnostika, ularning holatini tushunish va kerakli yordamni taqdim etishning birinchi qadamidir. Diagnostika jarayoni, bolaning jismoniy, ruhiy, ijtimoiy va ta'limiy holatini baholashni o'z ichiga oladi. Bu jarayon quyidagi usullar yordamida amalga oshiriladi:

Ota-onalar, o'qituvchilar va bolalar bilan o'tkazilgan suhbatlar orqali bolaning ijtimoiy va ruhiy holati haqida ma'lumot to'planadi. Bolaning maktabdagi va uy sharoitidagi xulq-atvori kuzatiladi. Bu, ularning ijtimoiy moslashuvi va muomala qilish qobiliyatini baholash imkonini beradi. Psixologik testlar: Bolaning intellektual darajasini, shuningdek, ruhiy holatini aniqlash uchun turli psixologik testlardan foydalaniladi. Bolaning ta'limiy yutuqlari va o'qish qobiliyatini baholash, ularning ta'lim sohasidagi ehtiyojlarini aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Maktab va mahalla dasturlari orqali bolalarga ijtimoiy ko'nikmalarni o'rgatish, ularning tengdoshlari bilan muomala qilish qobiliyatini oshiradi. Tengdoshlari bilan muloqot qilish va ijtimoiy faoliyatlarda qatnashish imkoniyatlarini yaratish, bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Bu, ularning o'z-o'zini hurmat qilish hissini oshiradi va ijtimoiy izolatsiyani kamaytiradi. Meyordan og'ishgan bolalarning diagnostikasi va profilaktikasi, ularga yaxshi kelajak qurishlariga yordam berish maqsadida amalga oshiriladi. Ushbu jarayon, ko'p tarmoqli hamkorlik, o'qituvchi va pedagoglarni tayyorlash, jamoatchilikni jalb qilish, shuningdek, har bir bola uchun individual yondashuvlarni o'z ichiga oladi.

Natijada, bu bolalar jamiyatning to'liq huquqli a'zolari bo'lib, o'z salohiyatlarini to'liq namoyon qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Oilalar bilan hamkorlik: Oilalar bolaning rivojlanishida asosiy rol o'ynaydi. Shuning uchun, ularni ta'limiy va

ijtimoiy jarayonlarga faol jalb qilish, bolalarning muvaffaqiyatli integratsiyasini ta'minlashda muhimdir. Ota-onalar uchun ta'lim seminarlari, maslahat sessiyalari va oilaviy terapiya kabi xizmatlar taklif etilishi kerak. Oila muhitini mustahkamlash: Oilaviy muhitni ijobiy va qo'llab-quvvatlovchi qilish, bolaning ruhiy va ijtimoiy farovonligi uchun zarurdir. Bu, bolaga o'zini xavfsiz his qilish va o'zini ifoda etish imkonini beradi. Inkluziv ta'lim: Maktablar bolalarning turli xil ehtiyojlarini qondirishga qodir bo'lishi kerak. Bu, maxsus ta'limiy dasturlar, moslashtirilgan o'quv materiallari va maktab ichida hamda tashqarisida inkluziv faoliyatlar orqali ta'minlanadi. Inkluziv ta'limning maqsadi, har bir bolani qabul qilish va ularga teng imkoniyatlar taqdim etishdir.

Jamiyatda ijtimoiy ongni oshirish: Jamiyatning meyordan og'ishgan bolalarga nisbatan qarashlarini ijobiy tomonga o'zgartirish, ularning to'liq qabul qilinishi va qo'llab-quvvatlanishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Bu, ijtimoiy reklama kampaniyalari, ommaviy axborot vositalari orqali ma'lumot tarqatish va jamoat tadbirlarini o'tkazish orqali amalga oshiriladi. Ijtimoiy pedagogika sohasida amalga oshirilayotgan dasturlar va strategiyalar samaradorligini muntazam ravishda baholash va ularni takomillashtirish zarur. Bu, amaliyotni ilmiy tadqiqotlar asosida rivojlantirish va yangi yechimlarni integratsiya qilish imkonini beradi. Ijtimoiy pedagoglar, o'qituvchilar va boshqa mutaxassislar o'z kasbiy bilim va ko'nikmalarini doimiy ravishda yangilab turishlari kerak. Bu, ularning meyordan og'ishgan bolalarga samarali yordam berish qobiliyatlarini oshiradi. Meyordan og'ishgan bolalarni diagnostikasi va profilaktikasi - bu murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, u nafaqat ta'lim va ijtimoiy xizmatlar, balki butun jamiyatni o'z ichiga oladi.

Bolalarning ijodiy va jismoniy salohiyatlarini rivojlantirish, ularning o'z-o'zini ifoda etish qobiliyatlarini oshiradi va o'zini hurmat qilish hissini mustahkamlashga yordam beradi. San'at, musiqa, raqs, sport va boshqa turli faoliyatlar orqali bolalar o'z qiziqishlarini kashf etadilar va yangi ko'nikmalar orttiradilar. Bolalarga o'z maqsadlarini belgilash va ularni amalga oshirish yo'llarini ko'rsatish, ularning mustaqilligini va o'z-o'zini boshqarish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Bu jarayon ularning kelajakka bo'lgan ishonchini kuchaytiradi va ularni ijtimoiy faollashuvga undaydi.

Meyordan og'ishgan bolalarni qo'llab-quvvatlashda keng qamrovli va integrativ yondashuvlar muhim ahamiyatga ega. Bu jarayon, shaxsiy rivojlanishni rag'batlantirish, ijtimoiy kapitalni oshirish va jamiyatning barcha qatlamlari bilan hamkorlik qilishni o'z ichiga oladi. Bolalarning muvaffaqiyati, nafaqat ularning shaxsiy sa'y-harakatlariga, balki jamiyatning qo'llab-quvvatlovchi tizimiga ham bog'liq. Shunday qilib, har bir bola o'z salohiyatini to'liq ishga solishi va jamiyatning to'liq huquqli a'zosi bo'lib o'sishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Bronfenbrenner, U. (1979). "The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design." Harvard University Press.
2. Erikson, E.H. (1950). "Childhood and Society." W. W. Norton & Company.
3. Vygotsky, L. (1978). "Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes." Harvard University Press.
4. Bowlby, J. (1969). "Attachment and Loss: Vol. 1. Attachment." Basic Books.
5. Piaget, J. (1952). "The Origins of Intelligence in Children." International Universities Press.
6. Sulaymon Amirqulovich Xaydarov. (2024). O'quvchilarni tarbiyashda ijtimoiy fanlarni o'qitishni didaktik imkoniyatlari. SCIENCE AND EDUCATION SCIENTIFIC JOURNAL. 5.1.B.271-275.
7. Khaydarov S,A. (2023). Using technologies in teaching social sciences.
8. GALAXY INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL (GIIRJ), (pp. 305-309). 11(9).
9. Хайдаров, С. (2023). Pedagogik faoliyatda o'qituvchi o'zida kompetentlik sifatlarini shakillantirishi. Цифровизация современного образования: проблема и решение, 1(1), 64–67.
10. Хайдаров, С. А. (2023). ТАРИХ ДАРСЛАРИДА САНЪАТ АСАРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ УСУЛЛАРИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(1/2), 92-96.
11. Khaydarov, S. A. (2021). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. International scientific and practical conference. CUTTING EDGE-SCIENCE. In Conference Proceedings (pp. 41-43).